

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av virke funnet vid Västertull 1984 och Södra Esplanaden 1980, Lund

Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av virke funnet vid Västertull 1984 och Södra Esplanaden 1980, Lund*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:2). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

12 Januari 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:2

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV VIRKE FUNNET VID
VÄSTERTULL 1984 OCH SÖDRA ESPLANADEN 1980, LUND**

Uppdragsgivare: Kulturen i Lund, Box 1095, 221 04 Lund (kontaktperson: Mattias Karlsson, 076-8274654)

Område: Lund **Prov nr:** 70500-505 & 70038-39 & 46038-39 **Antal Sågprov:** 10

Dendrokronologiskt objekt: Ny analys av tidigare otydliga dateringar: 70500-505 Västertull trollebergsvägen och 46038-39 södra esplanaden.

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer Mer vågad precision
70038		Tall	73	Ej W	1787	E 1787	
70039		Tall	64	Ej W	Ej datering		
70500		Ek	124	Sp 5, ej W	1375	1380-1394	1382-1390
70501		Ek	181	Sp 8, ej W	1315	1317-1334	Maj-Juni 1333
70502		Ek	173	Sp 23, W	1332	Maj-Juni 1333	
70503		Ek	82	Sp 5, ej W	1454	1460-1473	1460-1466
70504		Ek	111	Sp 11, W	1460+ew	Maj-Juni 1461	
70505		Ek	107	Sp 5 ej W	1456	1461-1476	Maj.Juni 1461
46038			(<31)				Ej analyserade
46039			(<31)				Ej analyserade

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Vallgrav Västertull 70500-70505

Virket representerar åtminstone tre byggnadsperioder.

Den första, är virket, prov 70501-70502, avverkat **försommaren 1333**. Möjligen är de två proverna tagna från samma stock men helt säkert från en gemensam ståndort.

Den andra, i **slutet av 1300-talet, sannolikt 1382-1390**.

Den tredje, om virket är avverkat inför en gemensam byggnadsperiod, **maj-juni 1461**. Man kan naturligtvis tänka sig något års lagring av timmer så att avverkningen för prov 70503 så att eken är avverkad något år senare.

Prov 70504-70505 utgör två prov från samma träd. Ett enda prov eller träd är mer chansartat att datera än många prov från olika träd. Här blev den dendrokronologiska analysen fel. Vi har skissat lite på hur detta gått till. Dendrokronologin är fortfarande i sin linda 1984. Proverna från Lund täcker huvudsakligen tiden 800 till 1350-tal. Nyavverkat virke, ett 100-tal år efter digerdöden, är en ovanlighet. Arkeologen föreslår 1120-tal eller 1340-tal. Båda är fel och dendrokronologen har för svagt underlag. Provet borde lämnas odaterat.

Idag har vi fortfarande en svag period från 1350- 1499. Men vi har samlat isolerade objekt från denna tid från bland annat Hörja kyrka, absiden i Norra Mellby kyrka, Klockstaplarna i Brönnestad och Norra Mellby.

Idag när vi har få andra dateringsmöjligheter så komplettera vi med ett eller två C14-prov från samma stock. Två prov leder till en så kallad "Wiggle Matching" så att vi får en mycket mindre felmarginal och det är stor chans att åtminstone ett av proven inte träffa någon C14-plata.

Vallgrav Västertull 46038 och 46039

Virket har inte analyserats. Erfarenhetsmässigt sker detta när det är för få årsringar, under 31 stycken. Även detta har förbättrats något de senaste åren. Men det är fortfarande risker med "för få årsringar och prover".

Beskrivning av tabellen ovan

"Dendroidentitetsnummer", är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

"Antal år", årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med "+n".

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen "ew" eller "lw" dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

"splint, vankant, bark" indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). "nära vankant" uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten ("ej sp") anges en så kallad "efterdatering" (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

"Datering av yttersta årsring i provet", är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges "ej datering". Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

"Beräknat fällningsår" här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.